

УДК 378:371.15

DOI: 10.32342/2522-4115-2021-2-22-25

О.А. ЛАВНИКОВ,

*аспірант кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи
Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)*

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ: МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

Проаналізовано міжнародний досвід формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів. Наголошено на важливості підготовки конкурентоспроможних перекладачів з високим рівнем прагнення до особистісного розвитку, знанням етики ділового спілкування, розумінням вимог до зовнішнього вигляду, що відповідає ситуації під час здійснення професійної діяльності тощо. Метою статті є теоретичне дослідження процесу формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів за кордоном для перспективи подальшого використання позитивного досвіду для вдосконалення системи вищої перекладацької освіти України. Розкрито досвід країн, в яких спостерігаються високі результати в галузі підготовки конкурентоспроможних кадрів, а саме країн з високорозвинутою системою підготовки фахівців, у тому числі філологічного профілю. Встановлено, що при формуванні індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів в Іспанії обов'язково враховуються ринкові вимоги, які знаходять своє відображення у навчальній практиці. Сильною стороною Великобританії у цьому процесі є запровадження самостійних освітніх курсів, які формують інформаційно-комунікаційну, комунікативну, інтелектуальну компетентності. У результаті аналізу закордонної наукової літератури, обґрунтовано такі організаційно-педагогічні умови формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів за кордоном: врахування вимог і особливостей ринку перекладацьких послуг на підготовку майбутніх перекладачів; забезпечення взаємозв'язку навчального процесу та реальної професійної діяльності; вивчення різних словотвірних моделей іноземної мови; запровадження освітніх курсів (технічний письмовий текст, копірайтинг або юридична редакція тощо), які спрямовані на формування письмовницьких навичок, тощо. Як важливий аспект у статті розглядається процес формування професійного іміджу майбутнього перекладача як компонента індивідуального стилю професійної діяльності. Зазначено, що в закордонній науковій літературі багато уваги приділено такому феномену, як «індивідуальний імідж перекладача» і процесу його формування.

Ключові слова: індивідуальний стиль, професійна діяльність, індивідуальний стиль професійної діяльності, перекладач, ринок перекладацьких послуг, професійний імідж.

Постановка проблеми. Сучасний період бурхливих трансформацій в економічній, політичній, соціальній, міжнародній сферах українського суспільства визначив необхідність переосмислення основних пріоритетів у підготовці майбутніх перекладачів. Також перекладацька практика, а тому й підготовка перекладачів зазнали серйозних модифікацій. Ці зміни в цілому спрямовані на створення нової концепції особистісного розвитку майбутніх фахівців у сфері перекладацької діяльності, які мають не тільки отримати кваліфікацію, а й бути конкурентоспроможними фахівцями з високим рівнем прагнення до особистісного розвитку, знанням етики ділового спілкування, розумінням вимог до зовнішнього вигляду, що відповідає ситуації під час здійснення професійної діяльності тощо. Акцентуємо увагу й на тому, що у суспільстві перекладачі все частіше сприймаються як «експерти міжкультурної комунікації», питання полягає в тому, як ми можемо по-

кращити сприйняття ролі перекладача, щоб досягти балансу [22, с. 579], прийнятного для всіх учасників комунікаційного процесу. На нашу думку, ця проблема може бути вирішена за допомогою поглибленого вивчення феномену «індивідуальний стиль професійної діяльності перекладача» та особливостей його формування у майбутніх фахівців філологічної галузі. Вельми корисним у цьому аспекті може бути досвід закордонних країн у сфері професійної підготовки майбутніх перекладачів, зокрема формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Зарубіжними науковцями накопичено значний досвід, який охоплює багато аспектів проблеми формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів. Так, Г. Касимова [15] у своєму дослідженні обґрунтовує важливість психологічного підходу до перекладу в умовах багатоаспектної професійної діяльності та розкриває зміст психологічних знань і навичок, необхідних у професійній сфері майбутнього перекладача. *В аналогічному напрямі активно працюють М. Козма і Д. Дежика-Картіс. Дослідники наголошують на тому, що завдання викладача полягає не тільки в тому, щоб сформувати в студентів ті навички, які лежать в основі загальної перекладацької компетентності, а й у створенні психологічного клімату, який, швидше за все, перетворює навчальний процес на позитивний досвід для майбутніх перекладачів [10]. Виходячи з цього в процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів необхідно враховувати такі психологічні фактори: «страхи, викликані незнайомістю чи складністю тексту, який перекладається; очікування, пов'язані з набуттям «хитрощів професійних викладачів»; потреба в психологічній підтримці перекладача» [10, с. 896].*

М. Пінто [18], В. Райдо [18] та Д. Сеїлс [19] акцентують увагу на інформаційній поведінці перекладачів (студентів) у сфері документації, а також формуванні їх інформаційної грамотності / компетентності. На переконання Т. Серової, основною та кінцевою метою майбутньої професійної підготовки перекладача є формування так званої «збалансованої перекладацької двомовності». Це поняття науковець розглядає як складну, системну та внутрішньоособистісну форму, що передбачає розробку конкретної нової мовної (семіотичної) системи, яку перекладач може використовувати під час спілкування [20].

На думку Л. Біль [9], у підготовці майбутніх перекладачів важливо поєднувати освіту та досвід, що є гарантією сформованості необхідних професійних компетенцій, які слід додатково оновлювати шляхом постійного професійного розвитку. У свою чергу, при визначенні таких компетентностей дослідниця спиралася на публікації Європейського комітету зі стандартизації [12]. *У нашому дослідженні варто взяти до уваги ці компетентності, а саме: перекладацька (вміння перекладати відповідно до стандартних вимог та інструкції), лінгвістична і текстова (знайомство з широким переліком умов текстового типу та їх застосування на практиці), дослідницька (здатність швидко отримувати додаткову лінгвістичну / спеціалізовану інформацію, оптимальне використання інструментів дослідження та джерел інформації), культурна (здатність застосовувати поведінкові стандарти і цінності), технічна (вміння використовувати технічні ресурси) [9, с. 63].*

Щодо індивідуального стилю професійної діяльності перекладача і особливостей його формування, то закордонні автори здебільшого розглядають це питання в контексті наявності індивідуальних стилістичних рис у перекладі (П. Еліас [11], М. Олохан [16]), врахування вимог і особливостей ринку перекладацьких послуг на підготовку майбутніх перекладачів (Aula.int [8], Н. Зінукова [2], А. Хусейн [13]), забезпечення взаємозв'язку навчального процесу та реальної професійної діяльності (Aula.int [8], П. Забальбеаскоа [23]), вивчення різних словотвірних моделей іноземної мови (К. Краснопеєва [3], М. Олохан [16]). Зазначимо, що теоретичні дослідження наукових праць, які становлять результати вивчення питання формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів у системі вищої освіти за кордоном дають змогу стверджувати, що ця тема є недостатньо вивченою і, як результат цього, потребує подальших наукових досліджень і ґрунтового аналізу.

Метою статті є теоретичне дослідження процесу формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів за кордоном для перспективи подальшого використання позитивного досвіду для вдосконалення системи вищої перекладацької освіти України.

Виклад основного матеріалу. У період пошуку нових, ефективних освітніх моделей формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів для забезпечення потреби перекладацької галузі в інноваційному розвитку велике значення приділяється «передовому досвіду тих країн, в яких можна спостерігати високі результати у сфері підготовки конкурентоспроможних кадрів» [7]. Серед європейських держав можна в першу чергу виділити Іспанію і Великобританію – країни з високорозвинутою системою підготовки фахівців, у тому числі філологічного профілю.

Щодо формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів в Іспанії, треба наголосити на тому, що науковці цієї країни, так само як і українські дослідники, вважають, що ринкові вимоги обов'язково мають знайти відображення у навчальній практиці. Для цього викладачі постійно переосмислюють і вносять корективи в існуючі освітньо-професійні програми підготовки перекладачів з точки зору вимог сучасного ринку до професіоналів. Наприклад, члени команди Aula.int, які є викладачами перекладу в Університеті Гранади (Іспанія), розробили практичний курс, що включає в себе конкретні перекладацькі завдання в імітованому «реальному житті», який призначений для ознайомлення студентів з їхніми майбутніми умовами професійної діяльності [8, с. 132]. Команда Aula.int називає такий підхід «професійним підходом до підготовки перекладачів». Нам імпонує така точка зору, тому що вимогливий ринок перекладацьких послуг очікує, що професіонали розуміють смисл тексту або повідомлення, що перекладається, вміло використовують інформаційно-комунікативні технології, є універсальними в тому сенсі, що вони можуть засвоїти всі елементи в процесі перекладу. Тому, на нашу думку, орієнтиром у підготовці майбутніх перекладачів є взаємозв'язок навчального процесу та реальної професійної діяльності, що визначає головну педагогічну умову формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх фахівців перекладацької галузі.

Ідею «професійного підходу до підготовки перекладачів» підтримав іспанський дослідник П. Забальбеаскоа, який наголошує на тому, що завдяки впровадженню цього підходу у професійну підготовку майбутніх перекладачів можна досягти низки освітніх цілей: мотивація студентів та формування їх відданості до навчального процесу, визначення пріоритетів та впорядкування цілей, методології та навчально-методичних матеріалів, адаптація їх до потреб та здібностей студентів, як індивідуально, так і колективно; розробка та впровадження конкретних матеріалів та заходів; еkleктичний та гнучкий підхід, орієнтований на запланований розвиток; правильний баланс між теорією та практикою, поряд з наголосом на практичне застосування теорії; належний баланс між змодельованими «реальними» діями та конкретними контрольованими діями з метою покращання навичок; рух до самостійної роботи студентів як в аудиторії, так і за її межами; максимальне використання педагогічного контексту та доступних засобів масової інформації; розуміння важливості та функції кожного освітнього компоненту в інституційному, соціальному та професійному контексті [23].

Щодо підготовки майбутніх перекладачів у Великобританії, то варто зауважити, що в цій країні створено багато самостійних освітніх курсів. Курси перекладу здебільшого пропонуються як частина більшості програм навчання іноземним мовами. Незважаючи на те, що завдання перекладу традиційно використовуються як спосіб перевірки засвоєння мови, вони все частіше розглядаються як навчальна діяльність сама по собі, яка передає навички, характерні для перекладу як способу спілкування [17]. Такі програми у деяких країнах можуть бути досить насиченими та різноманітними, пропонуючи формувати такі компетентності: здатність використовувати інформаційно-комунікаційних технології на теоретичному, практичному і творчому рівні в професійній перекладацькій діяльності; розуміти і використовувати техніки і прийоми ділового спілкування в конкретній ситуації, вміння проводити переговори і способи впливу на співрозмовника; аналізувати та вміти застосовувати у професійній діяльності знання історичних аспектів розвитку перекладу тощо. На нашу думку, ідеальним продуктом цих програм є перекладач-професіонал з дуже багатим набором навичок, що визначає якісну і кількісну характеристику індивідуального стилю професійної діяльності.

Пропонуємо зупинитися на характеристиці деяких з таких освітніх курсів.

Навчальний курс «*Translation as a career*» («Переклад як кар'єра»), який розроблено фахівцями Відкритого Університету (The Open University [21], Великобританія), створює такі умови для слухачів: зустрітися з професійними перекладачами, оцінити власний рівень володіння іноземною мовою, дізнатись, як перекладачі вдосконалюють мовні навички.

Запропонований курс поділено на чотири розділи: 1) *переклад як професія*: наводить огляд навичок та знань, необхідних для того, щоб бути професійним перекладачем, а також розкривається сутність та складові професійної компетентності перекладача; 2) *один день із життя перекладача*: організація зустрічей з професійними перекладачами, які розкривають секрети професії «перекладач»; обґрунтовуються можливості волонтерської діяльності перекладача; 3) *ваші мовні навички*: формування мовних навичок перекладачів, а також характеристика рекомендацій з метою удосконалення означених умінь; 4) *теорія та практика перекладу*: вивчення поняття «еквівалентність» у процесі практичної перекладацької діяльності.

Звернемо увагу на освітній курс «*How to become a translator*» («Як стати перекладачем»), який було розроблено і впроваджено в освітню практику фахівцями Інституту перекладу та усного перекладу (Institute of Translation and Interpreting [14], Великобританія). Курс спрямований на формування таких компетентностей: вільне (майже рідне) розуміння принаймні однієї іноземної мови (мови оригіналу); тверде розуміння культури країни мови оригіналу; навички письма рідною мовою. Після прослуховування курсу слухачі отримують диплом з перекладу (DipTrans). DipTrans – це кваліфікація післядипломного рівня, що складається з трьох іспитів у різних предметних сферах.

У результаті ознайомлення з метою, завданнями, змістом вищезазначених курсів ми сформували практичні рекомендації, які допоможуть майбутнім перекладачам сформувати високий рівень індивідуального стилю професійної діяльності в процесі професійної підготовки, а також самоосвітньої діяльності: постійно читати якісні публікації, журнали та газети мовою оригіналу та рідною мовою; прослуховувати освітні курси (технічний письмовий текст, копірайтинг або юридична редакція тощо), які спрямовані на формування письменницьких навичок; стати педантом граматики та пунктуації (професійний перекладач має бути абсолютно впевненим у тому, як використовувати коми, крапку з комою, двокрапку, апостроф); враховувати вказівки виконання перекладу в професійній діяльності; постійно відточувати навички мови оригіналу та рідної мови протягом власної кар'єри.

Цікавим є підхід А. Хусейна щодо визначення компетенцій, які потрібні ринку перекладацьких послуг та очікуються від майбутнього перекладача. Так, науковець у дослідженні «Вплив ринку перекладів на підготовку перекладачів», по-перше, виділив відмітні риси, що характеризують світовий ринок перекладів – динамічний, мультимедійний, швидкоприцільний, вимогливий до високої якості, командоорієнтований, локальноорієнтований. По-друге, обґрунтував основні компетентності, які мають бути сформовані у майбутніх викладачів, відповідно до характеристик сучасного ринку перекладу. До таких компетентностей А. Хусейн відносить: *мовну* (система базових знань і навичок, необхідних для мовного спілкування – граматичні, соціально-лінгвістичні, текстові та лексикограматичні знання з кожної мови), *екстралінгвістичну* (загальні світові знання та спеціальні знання, які перекладач може використовувати відповідно до потреб кожної перекладацької ситуації), *інструментально-професійну* (стійкі уявлення щодо інформаційних ресурсів і перекладацьких технологій, особливостей ринку праці (ділова хватка, оплата, короткі переклади, таймменеджмент тощо), знання професійних прав та обов'язків, професійна поведінка або етика перекладачів), *психофізіологічну* (здатність використовувати всі види психомоторних (навички читання та письма), когнітивних (пам'ять, концентрація уваги, творчість і логічне мислення) та настановних ресурсів (інтелектуальну цікавість, строгість, критичність, готовність працювати в команді, естетична чутливість і впевненість у собі), *стратегічну* (здатність до вирішення проблем, які виникають під час перекладу, за допомогою виконання свідомих і не-свідомих, вербальних і невербальних процедур), *компетентність передачі* (здатність розуміння (здатність аналізувати, синтезувати та активувати екстралінгвістичні знання, щоб вловити зміст тексту), здатність «девербалізувати» (тобто зберігати «імідж» тексту, компетенція повторного виразу (організація тексту, креативність); здатність робити адекватний переклад і встановлювати взаємозв'язок між робочими мовами перекладача); *компе-*

ментність автономії (здатність розвивати впевненість у собі, вміння редагувати й оцінювати, дослідницький талант, і незалежність у навчанні протягом усього життя, тобто самооновлення) [13]. Ураховуючи те, що опанування професійних компетентностей є важливим завданням сучасної педагогічної теорії і практики філологічної освіти, формування компетентностей, які обґрунтував А. Хусейн, має стати необхідною умовою формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів.

І, по-третє, науковець розкриває особливості формування кожної з визначених ним компетентностей. На думку А. Хусейна, майбутніх перекладачів потрібно навчати таким чином, щоб вони могли самостійно діяти в реальних ситуаціях перекладу; постійно переглядати освітньо-професійні програми відповідно до вимог ринку перекладацьких послуг; забезпечувати участь студентів у міжособистісній, міжсуб'єктивній взаємодії; чітко обґрунтувати критерії оцінювання перекладу під час навчання; подолати розрив між інституційною підготовкою та реальністю професії [13]. Ці особливості ми обов'язково врахуємо при подальшій роботі щодо формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів.

При характеристиці індивідуального стилю перекладача К. Краснопеєва і М. Олохан зазначають, що необхідно враховувати такі дихотомії його прояву: вплив особливостей перекладу; вплив діакронічного аспекту (відповідність нормі у граматиці цього періоду часу); вплив особливостей оригіналу – індивідуальний стиль автора тексту оригіналу; вплив особливостей соціокультурного оточення у ситуації перекладу (аналіз екстралінгвістичної інформації, зібраної на етапі формування корпусу) [16, с. 150]; вплив універсалій перекладу (аналіз результуючого діапазону щодо відповідності універсальним характеристикам тексту перекладу) [3, с. 121]. Перелічені категорії прояву індивідуального стилю передбачають формування здатності найбільш продуктивні словотвірні моделі іноземної мови.

Зазначимо, що у закордонній науковій літературі (О. Гасаненко, К. Дьоріна, Н. Дьоріна, Ю. Матюшина, І. Осіпова, К. Рабіна та ін.) багато уваги приділено такому феномену, як «індивідуальний імідж перекладача» та особливостям його формування у закладах вищої освіти. Зважаючи на це, констатуємо, що імідж і стиль є невід'ємними частинами одного, тому що набуття фахівцем індивідуального стилю професійної діяльності дає змогу усвідомлено формувати особистий образ перекладача, який відображає його внутрішній світ, розкриває найяскравіші якості особистості. І в цьому випадку йдеться про імідж професійної діяльності [5]. Враховуючи вищезазначене, вважаємо за доцільне розкрити особливості формування професійного іміджу майбутнього перекладача у закордонній літературі.

Цікавими для нас виявилися результати проведеного колективом авторів (О. Гасаненко, Н. Дьоріна, К. Рабіна, К. Дьоріна) дослідження щодо формування професійного іміджу студента-перекладача як основи методичної та лінгводидактичної підготовки. Дослідники наголошують на важливості формування професійного іміджу, тому що при цьому студенти ставлять за мету сформувати позитивний імідж серед великої професійно орієнтованої аудиторії, з якою їм необхідно налагодити різні форми співпраці в професійній діяльності [1, с. 264]. Правильно сформований професійний імідж студента-перекладача дає змогу фахівцеві продемонструвати саме ті якості, вміння, цінності та вміння, яких від нього очікує суспільство [1, с. 270]. Таким чином, високий рівень сформованості іміджу професійної діяльності дає можливість майбутнім фахівцям успішно співпрацювати з колегами та роботодавцями.

Розмірковуючи про професійний імідж перекладача, І. Осіпова стверджує, що професійний перекладач має бути психологічно грамотною людиною, компетентним у галузі психології спілкування, іміджології, психології міжособистісного пізнання [6, с. 69]. Тому наявність навчальних дисциплін, які розкривають вищезазначені аспекти, в освітньо-професійних програмах підготовки майбутніх перекладачів сприятиме підвищенню рівня професіоналізму, самореалізації у професії, а також формуванню індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього перекладача.

Російська дослідниця Ю. Матюшина у дисертаційному дослідженні «Формування професійного іміджу в майбутнього перекладача» обґрунтувала і експериментально перевірила педагогічні умови формування професійного іміджу в майбутнього перекладача, а саме: 1) побудова освітнього процесу на основі особистісно орієнтованого підходу для набуття

знань про сутність професійного іміджу, властивості, функції та критерії оцінки імідже-формуючих компонентів; 2) реалізація комплексу педагогічних, інформаційних та орієнтаційних заходів, спрямованих на розвиток умінь та навичок формування професійного іміджу, що максимально враховують властивості особистості студента та спираються на практичний досвід професійної діяльності перекладача [4]. На основі контент-аналізу змісту навчальних планів дослідниця робить висновок, що програми підготовки фахівців-перекладачів у закладах вищої освіти здебільшого орієнтовані на розвиток лінгвістичних компетенцій майбутніх фахівців, при цьому не приділяється належна увага розвитку особистості майбутнього спеціаліста, у якого професійні вміння поєднуються із затребуваними у професії перекладача особистісними якостями [4]. На підставі цього Ю. Матюшиною розроблено модель процесу формування професійного іміджу майбутнього перекладача, спрямовану на особистісно орієнтовану професійну підготовку майбутніх перекладачів, що відкриває шлях до вивчення механізмів самоефективності та передбачає розвиток творчої ініціативи, продуктивного мислення, здібностей до інтенсивного включення майбутнього фахівця до активної пізнавальної діяльності з формування професійного іміджу [4]. На нашу думку, розроблений комплекс педагогічних умов і модель формування професійного іміджу майбутнього перекладача можуть ефективно застосовуватися під час формування знань та уявлень щодо індивідуального стилю професійної діяльності перекладачів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, зауважимо, що в міжнародній науковій літературі та практиці підготовка майбутніх перекладачів здебільшого ґрунтується на компетентнісному підході. Те саме стосується і формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутнього перекладача. Означений підхід передбачає формування сучасних компетентностей (мовна, екстралінгвістична, інструментально-професійна, психофізіологічна, стратегічна, компетентність передачі, компетентність автономії, інформаційно-комунікаційна, комунікативна, історична тощо), які відповідають сучасному ринку перекладацьких послуг. При цьому звертається увага на такі організаційно-педагогічні умови цього процесу: впровадження «професійного підходу до підготовки перекладачів» (взаємозв'язок навчального процесу та реальної професійної діяльності), організація зустрічей з професійними перекладачами, постійний перегляд освітньо-професійних програм підготовки майбутніх перекладачів відповідно до вимог ринку перекладацьких послуг, забезпечення участі студентів у міжособистісній, міжсуб'єктивній взаємодії, створення і впровадження навчальних дисциплін, які розкривають проблеми психології спілкування, іміджелогії, психології міжособистісного пізнання, побудова освітнього процесу на основі особистісно орієнтованого підходу, реалізація комплексу педагогічних, інформаційних та орієнтаційних заходів, спрямованих на розвиток умінь та навичок формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів.

Список використаної літератури

1. Гасаненко Е.А., Дёрина Н.В., Рабина Е.И., Дёрина К.С. Формирование профессионального имиджа как основа методической и лингводидактической подготовки студента-переводчика. *Вестник КемГУКИ. Педагогические науки*, 2019. № 49. С. 264–270.
2. Зінуківа Н.В. Професійна підготовка перекладачів у сучасних умовах : вимоги ринку перекладацьких послуг. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка і Психологія. Педагогічні науки*, 2014. № 2 (8). С. 42–47.
3. Краснопеєва Е.С. Выбор словообразовательных моделей как индикатор индивидуального стиля переводчика: методика отбора материала. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, 2014. № 3 (33). Ч. 2. С. 119–122.
4. Матюшина Ю.И. Формирование профессионального имиджа у будущего переводчика: дисс. ... канд. пед. н.; спец.: 13.00.08. Рос. гос. ун-т им. Иммануила Канта. Калининград, 2010. 194 с.
5. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. 200 с.
6. Осипова И.С. Профессиональный имидж переводчика. *Paradigms of knowledge (Paradigmata poznání)*, 2014. № 1. С. 67–69.

7. Сорока В.В. Підготовка фахівців автотранспортного профілю: міжнародний досвід, 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/339442634_PIDGOTOVKA_FAHIVCIV_AVTOTRANSPORTNOGO_PROFILU_MIZNARODNIJ_DOSVID (дата звернення 27.10.2021).
8. Aula Int. Translator training and modern market demands. *Perspectives: Studies in Translatology*, 2005. Vol. 13. Issue 2. URL: <https://doi.org/10.1080/09076760508668982> (дата звернення 01.11.2021).
9. Biel Ł. Training translators or translation service providers? EN 15038:2006 standard of translation services and its training implications. *The Journal of Specialised Translation*, 2011, Issue 16. P. 61–76.
10. Cozma M., Dejica-Cartis D. A psychological approach to professional translator education. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2013, no. 84, P. 895–899.
11. Eliáš P. Individual style in translation. *AUC. Philologica*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. no. 3.
12. European Committee for Standardization (2006). EN 15038:2006 Translation services – Service requirements Brussels.
13. Hussein A.S. The Impact of Translation Market on Translator Training. *Mustansiriyah Journal of Arts*. 2007. Vol. 33. Issue 47. P. 1–23. URL: <https://www.iasj.net/iasj/download/25d5ad9ce71dafb4> (дата звернення 01.11.2021).
14. Institute of Translation and Interpreting. URL: <https://www.itl.org.uk/discover/career-in-translation-and-interpreting/how-to-become-a-translator.html> (дата звернення 27.10.2021).
15. Kassymova G.M. The problems of psychological training in the future translators / interpreters education. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2014. № 114. P. 727–729.
16. Olohan M. *Introducing Corpora in Translation Studies*. London, N.Y., Routledge, 2004. 232 p.
17. Pym A. Translator training (2009). URL: https://usuaris.tinet.cat/apym/on-line/training/2009_translator_training.pdf (дата звернення 27.10.2021).
18. Raído V.E. Investigating the Web search behaviors of translation students: an exploratory and multiple-case study. Dissertation presented for the award of Doctor of Philosophy. Universitat Ramon Llull. 2011, 556 p.
19. Sales D., Pinto M. The professional translator and information literacy: perceptions and needs. *Journal of Librarianship and Information Science*. 2011. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/61402991.pdf> (дата звернення 28.10.2021).
20. Serova T. Formation of Balanced Bilingualism of Professional Translators. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2014. № 154. P. 48–52.
21. The Open University. URL: <https://www.open.ac.uk/> (дата звернення 30.10.2021).
22. Way C. Translating for the authorities: the role of the translator. *Studi in ricordi di Carmen Sánchez Montero*. 2006. Vol. II, EUT Trieste. P. 579–588.
23. Zabalbeascoa P. *La didáctica de la traducción: desarrollo de la competencia traductora*. Centro Virtual Cervantes, 2000.